

# Obsah

|     |                                                                            |    |
|-----|----------------------------------------------------------------------------|----|
|     | <b>PŘEDMLUVA</b> . . . . .                                                 | 13 |
|     | <b>ÚVODNÍ POKYNY</b> . . . . .                                             | 15 |
| I.  | <b>OBVAZOVÝ MATERIÁL A OBVAZOVÁ TECHNIKA</b><br>(M. Rozsypalová) . . . . . | 17 |
|     | Druhy obvazového materiálu . . . . .                                       | 17 |
|     | Tkaniny . . . . .                                                          | 17 |
|     | Vlákniny . . . . .                                                         | 18 |
|     | Látky ztužující obvazy . . . . .                                           | 19 |
|     | Postříkové (sprejové) obvazy . . . . .                                     | 20 |
|     | Obvazy z plastické hmoty . . . . .                                         | 21 |
|     | Dlahy, dýhy . . . . .                                                      | 21 |
|     | Pomůcky z mulu a vaty . . . . .                                            | 22 |
|     | Pomůcky z hydrofilového mulu . . . . .                                     | 22 |
|     | Pomůcky z obvazové vaty . . . . .                                          | 26 |
|     | Pomůcky z buničité vaty . . . . .                                          | 27 |
|     | Obvazová technika . . . . .                                                | 28 |
|     | Výběr obvazového materiálu . . . . .                                       | 28 |
|     | Šátkové obvazy . . . . .                                                   | 29 |
|     | Náplastové obvazy . . . . .                                                | 37 |
|     | Prakové obvazy . . . . .                                                   | 39 |
|     | Obinadlové obvazy . . . . .                                                | 40 |
|     | Obvazy z pružné síťoviny . . . . .                                         | 56 |
| II. | <b>LŮŽKO PRO NEMOCNÉ A JEHO ÚPRAVA</b><br>(M. Rozsypalová) . . . . .       | 64 |
|     | Lůžko pro nemocné . . . . .                                                | 64 |
|     | Základní vybavení lůžka . . . . .                                          | 65 |
|     | Význam dobře upraveného lůžka . . . . .                                    | 66 |
|     | Úprava prázdného lůžka . . . . .                                           | 67 |
|     | Pomůcky doplňující lůžko . . . . .                                         | 69 |
|     | Pomůcky k úpravě polohy . . . . .                                          | 70 |
|     | Pomůcky usnadňující nemocnému pohyb na lůžku . . . . .                     | 71 |
|     | Pomůcky k prevenci proleženin . . . . .                                    | 72 |
|     | Pomůcky k zajištění bezpečnosti nemocného . . . . .                        | 73 |
|     | Jiné druhy pomůcek . . . . .                                               | 74 |



|                                                     |     |
|-----------------------------------------------------|-----|
| Změny poloh nemocného na lůžku . . . . .            | 76  |
| Posouvání nemocného . . . . .                       | 78  |
| Otáčení nemocného . . . . .                         | 79  |
| Přenášení nemocného . . . . .                       | 80  |
| Posazování nemocného . . . . .                      | 83  |
| Úprava lůžka s nemocným . . . . .                   | 85  |
| Úprava lůžka bez výměny prádla . . . . .            | 86  |
| Úprava lůžka s výměnou prádla . . . . .             | 87  |
| Úprava lůžka pro nově přijatého nemocného . . . . . | 88  |
| <br>III.   HYGIENICKÁ PÉČE O NEMOCNÉ                |     |
| (M. Rozsypalová) . . . . .                          | 89  |
| Osobní a ložní prádlo . . . . .                     | 89  |
| Hygienické vyprazdňování nemocných . . . . .        | 90  |
| Podložní mísy . . . . .                             | 91  |
| Močové láhve . . . . .                              | 91  |
| Pojízdný klozet . . . . .                           | 92  |
| Péče o osobní hygienu nemocných . . . . .           | 92  |
| Péče o dutinu ústní . . . . .                       | 93  |
| Ranní mytí . . . . .                                | 96  |
| Omývání genitálu . . . . .                          | 99  |
| Úprava nehtů . . . . .                              | 99  |
| Česání . . . . .                                    | 99  |
| Večerní mytí . . . . .                              | 100 |
| Celková koupel . . . . .                            | 100 |
| Prevence proleženin a opruzenin . . . . .           | 102 |
| Mytí znečištěného nemocného . . . . .               | 105 |
| Mytí vlasů . . . . .                                | 105 |
| Odvšivování . . . . .                               | 110 |
| Vážení nemocných . . . . .                          | 111 |
| <br>IV.   PODÁVÁNÍ JÍDLA NEMOCNÝM                   |     |
| (M. Rozsypalová) . . . . .                          | 112 |
| O podávání jídla obecně . . . . .                   | 112 |
| Úprava podávaného jídla . . . . .                   | 113 |
| Postup při podávání jídla . . . . .                 | 114 |
| Krmení nemocných . . . . .                          | 116 |
| Odstranění zbytků jídla a mytí nádobí . . . . .     | 117 |
| Příprava čajů . . . . .                             | 117 |
| <br>V.   PÉČE O POMŮCKY                             |     |
| (M. Staňková) . . . . .                             | 119 |
| Čištění a dezinfekce pomůcek . . . . .              | 120 |
| Příprava dezinfekčních roztoků . . . . .            | 121 |
| Péče o pomůcky z různých materiálů . . . . .        | 123 |
| Gumové předměty . . . . .                           | 123 |
| Skleněné předměty . . . . .                         | 125 |
| Smaltované předměty . . . . .                       | 127 |
| Dřevěné předměty . . . . .                          | 129 |
| Předměty z plastických hmot . . . . .               | 129 |
| Příprava materiálu ke sterilizaci . . . . .         | 130 |
| Injekční stříkačky a jehly . . . . .                | 130 |



|       |                                                       |     |
|-------|-------------------------------------------------------|-----|
|       | Nástroje . . . . .                                    | 132 |
|       | Gumové rukavice, gumové roušky . . . . .              | 133 |
|       | Cévky . . . . .                                       | 134 |
|       | Prádlo . . . . .                                      | 134 |
|       | Převazový materiál . . . . .                          | 135 |
| VI.   | <b>UŽITÍ TEPLA A CHLADU V LÉČBĚ</b>                   |     |
|       | (E. Haladová, M. Rozsypalová) . . . . .               | 138 |
|       | Působení tepla a chladu . . . . .                     | 138 |
|       | Tepllo . . . . .                                      | 138 |
|       | Chlad . . . . .                                       | 139 |
|       | Aplikace tepla . . . . .                              | 139 |
|       | Světloléčba . . . . .                                 | 139 |
|       | Teplé suché procedury . . . . .                       | 141 |
|       | Teplé vlhké procedury . . . . .                       | 143 |
|       | Aplikace chladu . . . . .                             | 143 |
|       | Chladné suché procedury . . . . .                     | 143 |
|       | Chladné vlhké procedury . . . . .                     | 144 |
|       | Obklady . . . . .                                     | 144 |
|       | Teplé obklady . . . . .                               | 145 |
|       | Chladné obklady . . . . .                             | 147 |
|       | Dráždivé obklady . . . . .                            | 147 |
|       | Celkový zábal . . . . .                               | 148 |
| VII.  | <b>ORIENTAČNÍ ZKOUŠKY MOČI</b>                        |     |
|       | (M. Rozsypalová) . . . . .                            | 151 |
|       | Sběr moči . . . . .                                   | 151 |
|       | Měření množství a hustoty moči . . . . .              | 152 |
|       | Zkoušky moči . . . . .                                | 153 |
|       | Zkouška kyselosti moči . . . . .                      | 153 |
|       | Zkoušky moči na přítomnost cukru . . . . .            | 154 |
|       | Zkoušky moči na přítomnost bílkoviny . . . . .        | 154 |
|       | Zkoušky moči na přítomnost žlučových barviv . . . . . | 155 |
|       | Zkouška moči na přítomnost krve . . . . .             | 156 |
|       | Zkouška moči na přítomnost acetonu . . . . .          | 156 |
|       | Diagnostické proužky . . . . .                        | 156 |
| VIII. | <b>VYPRAZDŇOVÁNÍ NEMOCNÝCH</b>                        |     |
|       | (M. Rozsypalová) . . . . .                            | 159 |
|       | Odechod stolice . . . . .                             | 159 |
|       | Klyzma a druhy klyzmat . . . . .                      | 160 |
|       | Očistné klyzma . . . . .                              | 161 |
|       | Projímavé klyzma . . . . .                            | 163 |
|       | Diagnostické klyzma . . . . .                         | 165 |
|       | Digitální vybavení stolice . . . . .                  | 166 |
|       | Odechod moči . . . . .                                | 167 |
|       | Cévkování . . . . .                                   | 167 |
|       | Druhy cévek . . . . .                                 | 167 |
|       | Cévkování ženy . . . . .                              | 170 |
|       | Asistence při cévkování muže . . . . .                | 173 |
|       | Zavedení permanentní cévky . . . . .                  | 175 |
|       | Výplach močového měchýře . . . . .                    | 176 |



|              |                                        |     |
|--------------|----------------------------------------|-----|
| <b>IX.</b>   | <b>SLEDOVÁNÍ FYZIOLOGICKÝCH FUNKCÍ</b> |     |
|              | (M. Rozsypalová)                       | 178 |
|              | Měření tělesné teploty                 | 178 |
|              | Měření teploty v podpaží               | 180 |
|              | Měření teploty v třísle                | 181 |
|              | Měření teploty v pochvě                | 181 |
|              | Měření teploty v ústech                | 181 |
|              | Měření teploty v konečníku             | 182 |
|              | Speciální způsob měření teploty        | 183 |
|              | Stoupání a pokles teploty              | 183 |
|              | Záznam teploty                         | 185 |
|              | Měření tepu                            | 185 |
|              | Měření počtu dechů                     | 189 |
|              | Měření krevního tlaku                  | 191 |
| <b>X.</b>    | <b>PODÁVÁNÍ LÉKŮ</b>                   |     |
|              | (M. Rozsypalová)                       | 194 |
|              | Podávání léků do trávicího ústrojí     | 194 |
|              | Podávání léků ústy                     | 194 |
|              | Podávání léků konečníkem               | 199 |
|              | Podávání léků na kůži                  | 201 |
|              | Podávání léků do očí                   | 204 |
|              | Podávání léků do ucha                  | 206 |
|              | Podávání léků na nosní sliznici        | 207 |
|              | Kloktání                               | 208 |
|              | Podávání léků do dýchacího ústrojí     | 208 |
|              | Inhalace                               | 208 |
|              | Inhalace u dětí                        | 212 |
| <b>XI.</b>   | <b>UŽITÍ KYSLÍKU V LÉČBĚ</b>           |     |
|              | (M. Rozsypalová)                       | 214 |
|              | Přívod kyslíku                         | 214 |
|              | Kyslíková láhev a redukční ventil      | 215 |
|              | Centrální rozvod kyslíku               | 217 |
|              | Aplikace kyslíku                       | 218 |
|              | Aplikátory kyslíku                     | 218 |
| <b>XII.</b>  | <b>INJEKCE</b>                         |     |
|              | (M. Rozsypalová)                       | 224 |
|              | Injekční stříkačky a jehly             | 224 |
|              | Léky podávané injekcemi                | 228 |
|              | Aplikace injekcí                       | 234 |
|              | Obecné pokyny pro aplikaci injekcí     | 235 |
|              | Intrakutánní injekce                   | 237 |
|              | Subkutánní injekce                     | 237 |
|              | Intramuskulární injekce                | 239 |
|              | Intravenózní injekce                   | 243 |
| <b>XIII.</b> | <b>ODBĚR KRVE NA VYŠETŘENÍ</b>         |     |
|              | (M. Rozsypalová)                       | 247 |
|              | O odběru krve obecně                   | 247 |



|               |                                                                                           |     |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
|               | Odběr krve na některá vyšetření u dospělých                                               | 249 |
|               | Sedimentace červených krvinek                                                             | 249 |
|               | Quickův test                                                                              | 255 |
|               | Fibrinogen v plazmě                                                                       | 256 |
|               | Krevní obraz                                                                              | 256 |
|               | Odběr krve u dětí                                                                         | 257 |
| <b>XIV.</b>   | <b>INFÚZE A TRANSFÚZE</b><br>(M. Rozsypalová)                                             | 259 |
|               | Infúze                                                                                    | 259 |
|               | Druhy infúzních roztoků                                                                   | 260 |
|               | Aplikace infúze                                                                           | 260 |
|               | Transfúze                                                                                 | 265 |
|               | Transfúzní přípravky                                                                      | 266 |
|               | Aplikace transfúze                                                                        | 267 |
|               | Aplikace plazmy                                                                           | 274 |
| <b>XV.</b>    | <b>ODBĚR ŽALUDEČNÍHO A DVANÁCTNÍKOVÉHO OBSAHU</b><br>(M. Rozsypalová)                     | 276 |
|               | Odběr žaludečního obsahu                                                                  | 276 |
|               | Jednorázový odběr žaludečního obsahu                                                      | 276 |
|               | Výplach žaludku                                                                           | 278 |
|               | Pořadové čerpání žaludeční šťávy                                                          | 279 |
|               | Odběr obsahu dvanáctníku                                                                  | 283 |
|               | Získání duodenální šťávy                                                                  | 284 |
|               | Získání pankreatické šťávy                                                                | 286 |
| <b>XVI.</b>   | <b>PŘÍPRAVA POMŮCEK K MENŠÍM CHIRURGICKÝM ZÁKROKŮM</b><br>(O. Ošlejšková, M. Rozsypalová) | 287 |
|               | Základní chirurgické nástroje                                                             | 287 |
|               | Šicí materiál                                                                             | 293 |
|               | Drény a drenáže                                                                           | 293 |
|               | Příprava chirurgického materiálu ke sterilizaci                                           | 296 |
|               | Menší chirurgické výkony                                                                  | 299 |
|               | Příprava sterilního stolku                                                                | 299 |
|               | Základní pomůcky k incizi                                                                 | 300 |
|               | Základní pomůcky k šití povrchové rány                                                    | 301 |
|               | Základní pomůcky k venesekci                                                              | 302 |
| <b>XVII.</b>  | <b>MYTÍ A OBLÉKÁNÍ K OPERACI</b><br>(O. Ošlejšková, M. Rozsypalová)                       | 304 |
|               | Potřeby k přípravě operační skupiny k operaci                                             | 304 |
|               | Mytí rukou                                                                                | 306 |
|               | Oblékání operačních plášťů a rukavic                                                      | 307 |
| <b>XVIII.</b> | <b>PŘEVAZOVÁNÍ RAN</b><br>(O. Ošlejšková)                                                 | 310 |
|               | Převazový vozík                                                                           | 311 |
|               | Asistence sestry při převazu ran                                                          | 312 |
|               | Ošetření nemocného po kolostomii                                                          | 315 |



|               |                                                 |     |
|---------------|-------------------------------------------------|-----|
| <b>XIX.</b>   | <b>IMOBILIZAČNÍ OBVAZY</b>                      |     |
|               | (M. Staňková)                                   | 318 |
|               | Sádrové obvazy                                  | 318 |
|               | Zinkoklihoové obvazy                            | 322 |
|               | Škrobové obvazy                                 | 324 |
| <b>XX.</b>    | <b>PUNKCE</b>                                   |     |
|               | (O. Ošlejšková, M. Rozsypalová)                 | 326 |
|               | Druh punkcí                                     | 326 |
|               | Obecná příprava společná pro většinu punkcí     | 327 |
|               | Punkční jehly                                   | 328 |
|               | Hrudní punkce                                   | 329 |
|               | Břišní punkce                                   | 332 |
|               | Lumbální punkce                                 | 335 |
|               | Sternální punkce                                | 338 |
| <b>XXI.</b>   | <b>ZÁKLADY LÉČEBNÉ REHABILITACE</b>             |     |
|               | (E. Haladová)                                   | 341 |
|               | Kondiční a dechová cvičení                      | 342 |
|               | Polohování                                      | 345 |
|               | Nácvik sedu, stoje a chůze                      | 351 |
|               | Nácvik sebeobsluhy                              | 355 |
|               | Zaměstnávání větších dětí a dospělých nemocných | 357 |
|               | Poruchy sdělovacího — komunikačního procesu     | 358 |
| <b>XXII.</b>  | <b>OŠETŘOVÁNÍ KOJENCE A BATOLETE</b>            |     |
|               | (A. Kneidlová)                                  | 361 |
|               | Úprava dětských lůžek                           | 361 |
|               | Koupel kojence                                  | 365 |
|               | Oblékání, zabalování a přebalování kojence      | 370 |
|               | Denní péče o batole                             | 373 |
|               | Vážení a měření                                 | 374 |
|               | Měření tělesné teploty                          | 375 |
|               | Příprava kojenecké stravy                       | 376 |
|               | Krmení kojence a batole                         | 381 |
|               | Podávání léků                                   | 384 |
|               | Odběr moči kojencům a batolatům                 | 385 |
|               | Držení dítěte při vyšetření                     | 386 |
| <b>XXIII.</b> | <b>VÝCHOVNÉ ZAMĚSTNÁNÍ DĚTÍ</b>                 |     |
|               | (A. Kneidlová)                                  | 389 |
|               | Hra a rozdělení her                             | 389 |
|               | Příprava sestry na výchovné zaměstnání          | 391 |
|               | Metodika některých dětských her                 | 393 |
|               | Škádlivky                                       | 393 |
|               | Situační hříčky                                 | 394 |
|               | Hry napodobivé                                  | 394 |
|               | Hry konstruktivní                               | 396 |
|               | Výtvarná výchova                                | 397 |
|               | Práce s papírem                                 | 398 |
|               | Pohybová výchova                                | 398 |
|               | Výchovné zaměstnání zaměřené na rozvoj řeči     | 400 |



## XXIV. OŠETŘOVÁNÍ ŽENY

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| (E. Gregušová, M. Rozsypalová) . . . . .                      | 404 |
| Gynekologické vyšetření a asistence sestry . . . . .          | 404 |
| Některé výkony prováděné na gynekologickém oddělení . . . . . | 409 |
| Výplach pochvy . . . . .                                      | 409 |
| Aplikace léků do pochvy . . . . .                             | 411 |
| Výtěr pochvy . . . . .                                        | 412 |
| Příprava ke kyretáži a péče o ženu po zákroku . . . . .       | 412 |
| Příprava k porodu a asistence při porodu . . . . .            | 415 |
| První pomoc při překotném porodu . . . . .                    | 419 |
| Ošetřování ženy v šestinedělí . . . . .                       | 420 |

## XXV. OŠETŘOVÁNÍ NOVOROZENCE

|                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------|-----|
| (A. Kneidlová, M. Rozsypalová) . . . . .                  | 423 |
| První ošetření novorozence . . . . .                      | 423 |
| Ošetření dítěte na boxu . . . . .                         | 424 |
| Ošetřování dítěte v dalších dnech po porodu . . . . .     | 427 |
| Zajišťování kontaktu mezi dítětem a matkou . . . . .      | 428 |
| Ošetření novorozence na novorozeneckém oddělení . . . . . | 428 |
| Koupel a přebalování novorozence . . . . .                | 431 |

## PŘÍLOHY KE KAPITOLE XXIII. . . . . 433

|                                                       |     |
|-------------------------------------------------------|-----|
| Příklad přípravy na výchovné zaměstnání . . . . .     | 434 |
| Obrazová příloha — příklady práce s papírem . . . . . | 436 |

## REJSTŘÍK . . . . . 442